

cepimus; respondet tibi Apostolus, et dicit: Scio quid loquar. Paganos dicis liberari a corpore mortis hujus; quia veniet dies ultimus vitæ hujus, et solventur ad tempus a corpore mortis hujus. « Veniet et dies, quando » omnes qui sunt in monumentis audient vocem ejus; et » procedent qui bona fecerunt in resurrectionem vitæ: » Ecce liberati a corpore mortis hujus. « Qui mala fecerunt, » in resurrectionem judicii¹: » Ecce redierunt ad corpus mortis hujus. Corpus mortis hujus redit ad impium, nec inde aliquando solvetur. Tunc non erit vita æterna, sed mors æterna, quia poena æterna.

XVII. Tu autem, o Christiane, roga quantum potes, exclama et dic, « Miser ego homo, quis me liberabit de » corpore mortis hujus? » Respondetur tibi: securus efficeris, non de te, sed de Domino tuo; securus efficeris de pignore tuo. Spera cum Christo regnum Christi, jam pignus tenes sanguinem Christi. Dic, dic, « Quis me liberabit de corpore mortis hujus? » Ut respondeatur tibi, « Gratia Dei per Jesum Christum Dominum nostrum. » Non enim sic liberaberis de corpore mortis hujus, ut hoc corpus non habeas. Habebis, sed jam non mortis hujus. Ipsum erit, sed non ipsum erit. Ipsum erit, quia ipsa caro erit: non ipsum erit, quia mortale non erit. Sic, sic liberaberis a corpore mortis hujus, ut mortale hoc induat immortalitatem, et corruptibile hoc induat incorruptionem. A quo? per quem? « Gratia Dei, per Jesum Christum Dominum nostrum. Quia per unum hominem mors, » et per unum hominem resurrectio mortuorum. Sicut in » Adam omnes moriuntur: » inde est quod gemis. « In » Adam omnes moriuntur: » inde est quod gemis, inde est quod cum mortē configis, inde est corpus mortis hujus. « Sed sicut in Adam omnes moriuntur, sic et in

¹ Joan. v, 28, 29.

» Christo omnes vivificabuntur¹. » Vivificatus accepto corpore immortalī, ubi dicas: « Ubi est, mors, contentio tua? » liberatus eris a corpore mortis hujus: non tamen virtute tua, sed « Gratia Dei per Jesum Christum » Dominum nostrum, » Conversi ad Dominum, etc.

SERMO CLV².

De verbis Apostoli, Rom. VIII. *Nulla ergo condemnatio est nunc his, qui sunt in Christo Jesu, etc.* Contra Pelagianos.

I. HESTERNA lectio sancti Apostoli eo usque terminata est, ubi dictum est: « Igitur ipse ego mente servio Legi » Dei, carne autem legi peccati². » In qua conclusione demonstravit Apostolus, ad hoc se dixisse quæ supra dixerat: « Jam non ego operor illud, sed id quod in me » habitat peccatum; » quia non mente operabatur consentiendo, sed carne concupiscendo. Hoc enim peccati nomine appellat, unde oriuntur cuncta peccata, id est, ex carnali concupiscentia. Quidquid enim est peccatorum in dictis, in factis, in cogitationibus, non exoriuntur nisi ex mala cupiditate, non exoriuntur nisi ex illicita delectatione. Huic ergo illicitæ delectationi si resistamus, si non consentiamus, si membra velut arma non ministremus; non regnat peccatum in nostro mortali corpore⁴. Peccatum enim ante regnum perdit, et sic perit. In hac

¹ 1 Cor. XV, 21, 22. — ² Alias VI, de verbis Apostoli. — Habitus in basilica SS. Martyrum Scillitanorum. — ³ Rom. VIII, 25. Beda et Florus ad Rom. VIII. — ⁴ Rom. VI, 12.

ergo vita, quantum ad sanctos attinet, regnum perdit, in alia perit. Hic enim regnum perdit, quando post concupiscentias nostras non imus: ibi autem perit, quando dicitur: « Ubi est, mors, contentio tua¹. »

II. Ergo cum dixisset Apostolus: « Mente servio Legi » Dei, carne autem legi peccati; » non dando membra committendis iniquitatibus, sed tantum concupiscendo, nec tamen illicitæ concupiscentiæ manus dando: ergo cum dixisset: « Mente servio Legi Dei, carne autem legi » peccati, » subiecit et ait: « Nulla ergo condemnatio est » nunc his, qui sunt in Christo Jesu. » His qui sunt in carne condemnatio est: « His qui sunt in Christo Jesu » nulla condemnatio est². » Ne putares hoc postea futurum, ideo addidit: « Nunc. » Postea illud expecta, ut nec concupiscentia sit in te, contra quam contendas, cum qua configas, cui non consentias, quam frenes et domes: post expecta, quia nec ipsa erit. Si enim quod nobiscum contendit ex mortali corpore etiam postea erit: « Ubi est, » mors, contentio tua, » falsum erit. Quid ergo postea futurum sit, sciamus. Tunc enim fiet sermo qui scriptus est: « Absorpta est mors in victoriam. Ubi est, mors, » contentio tua? ubi est, mors, aculeus tuus³? » Aculeus enim mortis est peccatum, virtus autem peccati lex. Quia ex prohibitione auctum est desiderium, non extinctum. Lex peccato dedit virtutem, tantummodo per litteram jubendo, non per spiritum subveniendo. Ergo tunc non erit hoc, sed quid nunc? Quid sit nunc, quæris? Quod et paulo ante dixit: « Nunc autem jam non ego operor illud⁴: » et ibi « Nunc. » Quid est: « Non ego operor » illud? » Non consentio, non annuo, non decerno, semper mihi displicet: membra mea teneo. Et magnum est

¹ 1 Cor. xv, 55. — ² Rom. viii, 1. — ³ 1 Cor. xv, 54, 55. — ⁴ Rom. vii, 17.

hoc: cum sit ex carne concupiscentia, et ad carnem pertineant corporis membra, quando non regnat peccatum, id est, carnis concupiscentia; plus habet juris mens ad tenenda membra carnis, ne dentur in arma iniquitatis, quam ipsa concupiscentia carnis ad movenda membra carnis. Itaque concupiscentia est carnis, et membra carnis: mens tamen quia dominatum habet; si tamen desuper adjuvetur, ne cum ei multum contra Dei gratiam damus, non regem, sed tyrannum faciamus: tantum ergo valet mens, sic regit cum regitur, ut de membris ipsius carnis, contra concupiscentiam carnis ipsius, possit agere quod ait Apostolus: « Non ergo regnet peccatum in vestro » mortali corpore, ad obediendum desideriis ejus; nec » exhibeatis membra vestra arma iniquitatis peccato¹. »

III. « Nulla ergo condemnatio est nunc his, qui sunt » in Christo Jesu. » Non sint solliciti, si concupiscentiis illicitis titillantur: non sint solliciti, quod videtur adhuc esse lex in membris repugnans legi mentis. « Nulla enim » condemnatio est. » Sed quibus? Etiam « Nunc » quibus? « Qui sunt in Christo Jesu. » Et ubi est illa sententia, de qua dicebat paulo ante: « Video aliam legem in » membris meis repugnantem legi mentis meæ, et captivam me in lege peccati quæ est in membris meis²? » Sed « Me » dicebat ex carne, non ex mente. Ubi ergo illa lex, si « Nulla condemnatio est his, qui sunt in Christo » Jesu? Lex enim spiritus, vitæ in Christo Jesu, Lex enim, » non illa in monte Sina per litteram: « Lex enim, » non illa in vetustate litteræ; sed « Lex spiritus vitæ in Christo » Jesu, liberavit te a lege peccati et mortis³. » Ut enim condelecteris Legi Dei secundum interiorem hominem, unde haberes, nisi lex spiritus vitæ in Christo Jesu liberaret te a lege peccati et mortis? Ideo mens humana ne

¹ Rom. vi, 12, 13. — ² Id. xii, 23. — ³ Rom. viii, 2.

tibi tribuas, ne multum superbias; imo ne omnino superbias, o mens humana, quod non consentis desideriis carnis, quod lex peccati non te de arce deponit: « Lex spiritus vitæ in Christo Jesu liberavit te a lege peccati et mortis. » Non te illa Lex liberavit, de qua supra dictum est: « Ut serviamus in novitate spiritus, et non in vetustate litteræ¹. » Quare illa non liberavit? Nonne et ipsa digito Dei scripta est? Nonne digitus Dei Spiritus sanctus intelligitur? Lege Evangelium, et vide quia ubi dicit unus Evangelista, Domino dicente: « Si ego in Spiritu Dei ejicio dæmonia²: » alius dicit: « Si ego in digito Dei ejicio dæmonia³. » Si ergo et Lex illa digito Dei scripta est, hoc est, Spiritu Dei; quo Spiritu victi magi Pharaonis dixerunt: « Digitus Dei est hic⁴: » si ergo et ipsa, imo cum et ipsa Spiritu Dei, hoc est, digito Dei conscripta sit, quare non de illa dicitur: « Lex enim spiritus vitæ in Christo Jesu? »

IV. Lex enim mortis non ipsa dicitur, lex peccati et mortis non illa lex dicitur, quæ data est in monte Sina⁵. Lex peccati et mortis illa dicitur, de qua gemens ait: « Video aliam legem in membris meis, repugnantem legi mentis meæ. » Sed illa Lex, ipsa est quæ dicta est: « Itaque lex quidem sancta, et mandatum sanctum, et justum, et bonum. » Et subjecit: « Quod ergo bonum est, mihi factum est mors? Absit. Sed peccatum ut appareat peccatum, per bonum mihi operatum est mortem, ut fiat supra modum peccator aut peccatum per mandatum. » Quid est: « Supra modum? » Ut addatur prævaricatio. Data est ergo Lex illa, ut inveniretur infirmitas. Parum est hoc, non solum ut inveniretur, sed etiam

¹ Rom. vii, 6. — ² Matih. xii, 28. — ³ Luc. xi, 20. — ⁴ Exod. viii, 19. — ⁵ Cod. Cass. ii, fol. 132. *Lex enim mortis non ipsa dicitur quæ data est in monte.*

ut augetur, et vel sic medicus quæreretur. Si enim levis morbus esset, contemneretur: si morbus contemneretur, medicus non quæreretur: si medicus non quæreretur, morbus non finiretur. « Ideo ubi abundavit peccatum, » superabundavit gratia¹: » quæ delevit cuncta peccata quæ invenit, et ad non peccandum voluntati nostræ conanti adjutorium subministravit; ut ipsa voluntas nostra, non in se ipsa, sed in Deo laudaretur. « In Deo enim laudabimur tota die². » Et, « In Domino laudabitur anima mea, audiant mites, et jucundentur³. » Audiant mites: nam superbi et litigiosi non audiunt. Ergo quare non ipsa est Lex digito Dei scripta, quæ dat adjutorium hoc gratiæ, de qua loquimur? Quare? Quia in tabulis lapideis scripta est, non in tabulis cordis carnalibus⁴.

V. Denique, fratres mei, in magno mysterio videte concordiam, videte distantiam; concordiam Legis, distantiam plebis⁵. Celebratur Pascha in veteri populo, sicut nostis occisione agni cum azymis: ubi occisio ovis Christum significat, azyma autem novam vitam, hoc est, sine vetustate fermenti. Unde nobis Apostolus dicit: « Ex-purgate vetus fermentum, ut sitis nova conspersio, sicut estis azymi: Pascha enim nostrum immolatus est Christus⁶. » Celebratum est ergo Pascha in illo veteri populo, nondum in luce fulgente, sed in umbra significante celebratum est: et post quinquaginta dies a celebratione Paschæ, sicut computans inveniet qui voluerit, datur Lex in monte Sina, scripta digito Dei. Venit verum Pascha, immolatur Christus: transitum facit a morte ad vitam. Transitus enim interpretatur Hebraicè Pascha: quod expressit Evangelista dicens: « Cum autem veniret » hora, ut transiret Jesus de hoc mundo ad Patrem⁷. »

¹ Rom. v, 20. — ² Psal. xliii, 9. — ³ Id. xxxiii, 3. — ⁴ 2 Cor. iii, 3. — ⁵ Florus ad Hebr. xii. — ⁶ 1 Cor. v, 7. — ⁷ Joan. xiii, 1.

Celebratur ergo Pascha, resurgit Dominus, facit transitum a morte ad vitam, quod est Pascha: et numerantur quinquaginta dies, et venit Spiritus sanctus, digitus Dei.

VI. Sed videte ibi quomodo, et hic quomodo. Ibi plebs longe stabat, timor erat, amor non erat. Nam usque adeo timuerunt, ut dicerent ad Moysen: « Loquere tu ad nos, » et non nobis loquatur Dominus, ne moriamur¹. » Descendit ergo, sicut scriptum est, Deus in Sina in igne: sed plebem longe stantem territans, et digito suo scribens in lapide, non in corde. Huc autem quando venit Spiritus sanctus, congregati erant fideles in unum: nec in monte terruit, sed intravit in domum. De coelo quidem factus est subito sonus, quasi ferretur flatus vehemens: sonuit, sed nullus expavit. Audisti sonum, vide et ignem; quia et in monte utrumque erat, et ignis et sonitus: sed illic etiam fumus, hic vero ignis serenus, « Visæ sunt enim » illis, inquit Scriptura, linguæ divisæ, velut ignis. » Numquid de loquinquo territans? Absit. « Nam insedit » per unumquemque eorum, et cœperunt linguis loqui, » sicut Spiritus dabat eis pronuntiare². » Audi linguam loquentem, et intellige Spiritum, non in lapide, sed in corde scribentem. « Lex ergo spiritus vitæ, » scripta in corde, non in lapide; « In Christo Jesu, » in quo celebratum est verissimum Pascha: « Liberavit te a lege peccati » et mortis. » Nam ut noveris ipsam esse distantiam evidentissimam Veteris et Novi Testamenti; unde et dicit Apostolus: « Non in tabulis lapideis, sed in tabulis cordis carnalibus³. » Dominus apud Prophetam dicit: « Ecce dies veniunt, dicit Dominus, et consummabo » per domum Jacob Testamentum Novum, non secundum » Testamentum quod constitui patribus eorum, in die » qua apprehendi manum eorum, et eduxi eos de terra

¹ Exod. xx, 19. — ² Act. ii, 1. — ³ 2 Cor. iii, 3.

» Egypti. » Deinde ipsam differentiam evidenter ostendens: « Dans, inquit, leges meas in cordibus eorum: in » cordibus, inquit, eorum superscribam eas¹. » Si ergo scribatur Lex Dei in corde tuo, non foris terreat, sed intus mulceat; tunc « Lex spiritus vitæ in Christo Jesu » liberavit te a lege peccati et mortis. »

VII. « Quod enim impossibile erat Legis. » Hoc enim sequitur in lectione Apostoli: « Quod impossibile erat » Legis. » Et ne ipsa culparetur, quid subjunxit? « In » quo infirmabatur per carnem². » Lex enim jubebat, et non implebat; quia caro, ubi non erat gratia, invictissime resistebat. Et lex « Infirmabatur per carnem: quia » lex spiritualis est, ego autem carnalis sum. » Quomodo ergo lex mihi opitularetur jubens per litteram, et non dans gratiam? « Infirmabatur per carnem. » Quid fecit Deus, cum hoc impossibile esset legis, et infirmaretur per carnem? « Deus Filium suum misit. » Per quid infirmabatur lex, et propter quid erat hoc impossibile legis? « Infirmabatur per carnem. » Quid ergo Deus? Contra carnem misit carnem: imo etiam pro carne misit carnem. Peccatum enim carnis occidit, carnis substantiam liberavit. « Misit Deus Filium suum in similitudinem carnis peccati. » In carne quidem vera, sed non in carne peccati. Quid autem: « In similitudinem carnis peccati? » Id est, ut esset caro, vera caro. Et unde similitudo carnis peccati? Quia de peccato mors: mors est utique in omni carne peccati; de qua dicit Apostolus: « Ut evacuaretur » corpus peccati¹. » Quia ergo mors est in omni carne peccati: sed utrumque ibi est, et mors et peccatum in carne cætera. In carne peccati et mors est, et peccatum: in similitudine carnis peccati mors erat, et peccatum non erat. Si enim caro peccati esset, et merito peccati poenam

¹ Jerem. xxxi, 31. — ² Rom. viii, 3. — ³ Id. vi, 6.

mortis lueret, non diceret ipse Dominus : « Ecce venit » princeps mundi, et in me nihil inveniet¹. » Quare ergo me occidit? Quia quæ non rapui, tunc exolvebam². Prorsus quod fecit de tributo, hoc fecit de morte. Exigebatur tributum, didrachma : « Quare, inquit, tu et Discipuli tui non redditis tributum? Vocavit ad se Petrum, » et ait ei : Reges mundi a quibus exigunt tributum, a » filiis suis, an ab alienis? Responsum est : Ab alienis. » Ergo, inquit, liberi sunt filii. Tamen ne scandalizemus » eos, vade ad mare, mitte hamum, et qui primus sur- » rexit, id est, primogenitus a mortuis; aperi, inquit, os » ejus, et invenies ibi staterem, id est, duas didrachmas, » quatuor drachmas : quia didrachma, id est, duæ drach- » mæ, in caput exigebatur. Invenies ibi staterem, hoc » est, quatuor drachmas, da eis pro me et te³. » Quid est : « Pro me et te⁴? » Ipse Christus, Petrus, Ecclesia Christi, Ecclesiæ quatuor Evangelia. Mysterium latebat : Christus tamen tributum non debitum persolvebat. Sic persolvit et mortem : non debebat, et persolvebat. Ille nisi indebitum solveret, nunquam nos a debito liberaret.

VIII. « Quod ergo impossibile erat legis, » quæ faciebat prævaricatorem, quia nondum mens convicta quæsierat Salvatorem : « In quo infirmabatur per carnem, misit Deus Filium in similitudinem carnis peccati, et de peccato damnavit peccatum in carne. » Quomodo ergo non habebat peccatum, si de peccato damnavit peccatum? Jam aliquando exposuimus vobis hoc⁴ : sed qui meminerunt, recognoscant; qui non audierunt, audiant; qui oblii sunt, recolant. Peccatum vocabatur in Lege sacrificium pro peccato. Assidue Lex

¹ Joan. xiv, 30. — ² Psal. lxxviii, 5. — ³ Matth. xvii, 23-26. — ⁴ Supra in Ser. 152, n. 10 et 11.

hoc commemorat : non semel, non iterum, sed sæpissime peccata dicebantur sacrificia pro peccatis. Tale peccatum erat Christus. Quid enim dicamus? Peccatum habebat? Absit. Peccatum non habebat, et peccatum erat. Peccatum erat, dixi, secundum illam intelligentiam, quia sacrificium pro peccato. Audi quia hoc modo peccatum erat, ipsum Apostolum audi. De illo loquens ait : « Eum, » qui non noverat peccatum. » Ipsam sententiam vobis exponebam, quando ista dicebam : « Eum, inquit, qui » non noverat peccatum, id est, Dominum nostrum Je- » sum Christum, Deus Pater eum qui non noverat pec- » catum, pro nobis peccatum fecit : eum ipsum Chris- » tum qui non noverat peccatum, Deus Pater pro nobis » peccatum fecit, ut nos simus justitia Dei in ipso¹. » Videte duo, justitia Dei, non nostra; in ipso, non in nobis. Inde illi magni sancti, de quibus dicit Psalmus : « Justitia tua sicut montes Dei², » Et quasi diceretur in ipso Psalmo, ubi dictum est : « Justitia tua : » non enim justitia eorum, sed : « Justitia tua velut montes Dei : » Levavi enim oculos meos in montes, unde veniet auxili- » lium mihi; » sed non a montibus : « Auxilium enim » meum a Domino, qui fecit cælum et terram³. » Ergo cum dixisset : « Justitia tua sicut montes Dei; » quasi quæreretur : Ut quid ergo alii nascuntur, qui non pertinent ad justitiam Dei? subjecit : « Judicia tua sicut multa » abyssus? » Quid est : « Sicut multa abyssus? » Altum est, impenetrabile est, inaccessum est humanæ intentioni. Divitiæ enim Dei inscrutabiles : inscrutabilia judicia ejus, investigabiles viæ ejus⁴. Ergo et hic : « Misit Deus Fi- » lium suum, » propter præscitos, et prædestinatos, vo- » candos, justificandos, glorificandos : ut montes Dei di-

¹ 2 Cor. v, 21. — ² Psal. xxxv, 7. — ³ Id. cxx, 2, et 11. — ⁴ Rom. xi, 33.

cant : « Si Deus pro nobis, quis contra nos ¹? » « Misit » Deus Filium suum in similitudinem carnis peccati, et » de peccato damnavit peccatum in carne, ut justitia legis impleretur in nobis ². » Non implebatur per se, impleta est per Christum. Non enim venit legem solvere, sed implere ³.

IX. Sed quomodo justitia legis impleretur in nobis, vel quomodo impleretur nobis, vel quibus nobis? Vis audire in quibus nobis? « Qui non secundum carnem ambulamus, sed secundum spiritum. » Quid est, secundum carnem ambulare? Carnalibus concupiscentiis consentire. Quid est, secundum spiritum ambulare? Adjuvari spiritu in mente, et concupiscentiis carnis non obedire. Sic ergo impletur in nobis lex, impletur in nobis justitia Dei. Modo interim impletur : « Post concupiscentias tuas non eas ⁴. » Post concupiscentias tuas, cum audis, illicitas accipe. « Post concupiscentias tuas non eas, » debet impleri ex voluntate nostra adjuta gratia Dei; debet impleri : « Post concupiscentias tuas non eas. » Quidquid enim illa concupiscentia carnis egit in nobis præteritorum peccatorum, sive in factis, sive in dictis, sive in cogitationibus; totum deletum est sacro baptisate, omnia debita delevit una indulgentia. Restat ergo cum carne conflictus : quia deleta est iniquitas, sed manet infirmitas. Inest, titillat delectatio illicitæ concupiscentiæ : pugna, resiste, noli consentire; et impletur hic : « Post concupiscentias tuas non eas : » quia et si quando subrepunt, et usurpant sibi oculum, aurem, linguam, volaticam cogitationem, nec sic desperemus de salute nostra. Ideo quotidie dicimus : « Dimitte nobis debita » nostra ⁵. Justitia, inquit, legis impleretur in nobis. »

¹ Rom. viii, 31. — ² Ibid. 3, 4. — ³ Matth. v, 17. — ⁴ Eccli. xviii, 30. — ⁵ Matth. vi, 12.

X. Sed in quibus nobis? « Qui non secundum carnem ambulamus, sed secundum spiritum. Qui enim secundum carnem sunt, quæ carnis sunt sapiunt; qui autem secundum spiritum, quæ sunt spiritus. Prudentia enim » carnis mors est : prudentia autem spiritus vita et pax. » Prudentia enim carnis inimica in Deum. Legi enim Dei » non est subjecta : neque enim potest ¹. » Quid est : « neque enim potest? » Non homo non potest, non anima non potest, non denique ipsa caro, quia Dei creatura, non potest : sed prudentia carnis non potest, vitium non potest, non natura. Qomodo si diceres : Claudicatio rectæ ambulationi non est subjecta : neque enim potest. Pes potest, sed claudicatio non potest. Tolle claudicationem, et videbis rectam ambulationem. Sed quandiu claudicatio est, non potest : sic quandiu prudentia carnis est, non potest. Non sit prudentia carnis, et homo potest : « Prudentia spiritus vita et pax. » Quod ergo ait : « Prudentia carnis inimica in Deum, » noli sic accipere, quasi inimica ista possit lædere Deum. Resistendo inimica est. non occidendo. Illi autem nocet, in quo est prudentia carnis : quia vitium naturæ nocet, in qua natura inest. Medicina autem ideo inventa est, ut pellatur vitium, et sanetur natura. Venit ergo Salvator ad genus humanum; nullum sanum invenit, ideo magnus medicus venit.

XI. Hoc propterea dixi, quia Manichæi volentes aliam contra Deum inducere naturam mali, aliquantum de hoc Apostoli testimonio errorem suum existimant adjuvari, et putant quasi naturaliter dictum, quia dictum est : « Non » potest, inimica est in Deum : Legi enim Dei non est » subjecta, neque enim potest : » et non attenderunt non de carne dictum esse : « Non potest; » non de homine dictum esse : « Non potest; » non de anima dictum esse,

¹ Rom. viii, 4-7.